

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Факультет психології та історії
Кафедра філософії та соціальних наук

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
завідувач кафедри

д.ф.н., проф. Харченко Ю. В.

«28» серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІАЛЬНА ГЕОГРАФІЯ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

(шифр, назва галузі)

Спеціальність: 014.07 Середня освіта (Географія), 014.15 Середня освіта (Природничі науки)

(шифр і назва спеціальності)

Освітня програма Середня освіта (Географія) та краєзнавчо-туристична робота

(назва)

Форма навчання денна

(денна, заочна.)

2025-2026 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни “Соціальна географія” розроблена на основі освітньо-професійної програми “Середня освіта (Географія) та краєзнавчо-туристична робота” навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня “магістр” за спеціальністю 014.07. Середня освіта (Географія)

Розробники: Маслова Наталія Миколаївна, доцент, доцент кафедри філософії та соціальних наук, кандидат географічних наук, доцент

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри філософії та соціальних наук

Протокол від «28» серпня 2025 року № 1

Завідувач кафедри філософії та соціальних наук

(підпис)

Харченко Ю. В.
(прізвище та ініціали)

Робоча програма навчальної дисципліни “Соціальна географія” для студентів спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія) за другим (магістерським) рівнем вищої освіти. – ЦДПУ імені В. Винниченка, 2025. – 24 с.

© Маслова Н. М., 2025 рік
© ЦДПУ імені В. Винниченка,
2025 рік

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4,5	Галузь знань <u>01 Освіта/Педагогіка</u> (шифр і назва)	за вибором	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання _____ (назва)	Спеціальність: <u>014.07 Середня освіта (Географія)</u> (шифр і назва)	Рік підготовки	
		2-й	-
Загальна кількість годин – 135		Семестр	
		3-й	-
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 5	Освітня програма: <u>Середня освіта (Географія) та краєзнавчо-туристична робота</u> (шифр і назва)	Лекції	
		28 год.	- год.
		Практичні, семінарські	
		20 год.	12 год.
		Лабораторні	
		- год.	год.
		Самостійна робота	
		87 год.	123 год.
		Консультації:	
		- год.	- год.
Вид контролю:			
залік	залік		
	Рівень вищої освіти: другий (магістерський)		

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: ознайомлення студентів з теоретико-методологічними основами та прикладними аспектами соціальної географії, особливостями її становлення та розвитку в світі та в Україні, з основними напрямками сучасної соціальної географії; розвиток практичних умінь і навичок дослідження закономірностей територіальної організації соціальної сфери, просторових процесів й форм організації життя людей і суспільного виробництва.

Завдання вивчення курсу:

- ознайомлення з теоретико-методологічними основами соціальної географії, зокрема з об'єктом і предметом дослідження, місцем в системі наук, зв'язками з іншими науками, джерелами соціально-географічних знань та особливостями методики соціально-географічних досліджень;

- оволодіння сучасним понятійно-термінологічним апаратом соціальної географії;
- ознайомити студентів з напрямками соціальної географії та із геопросторовими особливостями соціально-географічних процесів у різних сферах: демографічній, культурній, сакральній, медичній, освітній та ін.;
- ознайомити з методикою соціально-географічних досліджень закономірностей територіальної організації соціальної сфери, територіальних соціальних систем різного просторового рівня (локального та регіонального), просторових процесів й форм організації життя людей і суспільного виробництва;
- висвітлити сучасні соціально-географічні риси та фактори їх формування у світі, Європі, Україні.
- сформувати практичні уміння і навички встановлювати та досліджувати територіальні відмінності соціального розвитку регіонів та країн;
- висвітлити значення соціальної географії, як науки, яка спроможна внести вагомий вклад у вирішення глобальних проблем сучасної цивілізації, а також сьогоденних проблем регіонального розвитку.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі *компетентності*:

Інтегральна: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі або проблеми в галузі середньої (у т.ч. профільної) освіти (за предметною спеціальністю 014.07 Середня освіта (Географія)) та вищої освіти, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук, географічної науки, здійснення інновацій та/або проведення педагогічних досліджень за умови комплексності та невизначеності умов організації освітнього процесу.

загальні	фахові
<p>ЗК1. Здатність набувати спеціалізовані концептуальні знання у процесі навчання та/або професійної діяльності на рівні новітніх досягнень, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності.</p> <p>ЗК2. Здатність до абстрактного та критичного мислення, аналізу та синтезу; здатність виявляти та вирішувати проблеми у сфері професійної діяльності, бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК3. Здатність до провадження дослідницької та/або інноваційної діяльності, проведення науково-педагогічних досліджень, прогнозування та презентування їх результатів; розробки, презентування освітніх проєктів та управління ними.</p> <p>ЗК6. Здатність застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях, планувати та управляти освітньою діяльністю, забезпечувати та оцінювати якість виконуваних робіт; виявляти, ставити та вирішувати проблеми, приймати ефективні рішення у професійній діяльності, мотивувати людей до досягнення спільної мети, генерувати нові ідеї (креативність), приймати обґрунтовані рішення, адаптуватися та діяти в новій ситуації.</p> <p>ЗК7. Здатність працювати в міжнародному контексті та в глобальному інформаційному середовищі за професією, володіння основами медіаграмотності.</p> <p>ЗК8. Розуміння та сприйняття етичних норм поведінки відносно інших людей і відносно природи; здатність до комунікації та міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з</p>	<p>ФК1. Здатність усвідомлювати та інтегрувати концептуальні природничо-географічні, суспільно-географічні, картографічні, психолого-педагогічні, красназнично-туристичні знання та навички, орієнтуватися у світовому й національному географічному освітньо-науковому просторі з метою розширення й актуалізації географічних і психолого-педагогічних знань.</p> <p>ФК4. Здатність до поглиблення знань і вдосконалення предметної області природничої, антропогенної, суспільної географії, картографії та геоінформаційних технологій, методики навчання географії, організації красназнично-туристичної діяльності, що включають новітні наукові здобутки у сфері професійної</p>

представниками інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність), толерантне ставлення та повага до культурної різноманітності.

педагогічної діяльності, є основою для оригінального мислення, проведення досліджень та критичного осмислення професійних проблем.

ФК7. Здатність аналізувати сучасні проблеми соціально-економічного розвитку країн та регіонів світу, виявляти їх причини та закономірності географічного поширення, порівнювати особливості проявів демографічних, соціальних, економічних, політичних, екологічних проблем в різних типах країн, прогнозувати можливі наслідки та пропонувати шляхи їх вирішення.

Додатково:

- здатність аналізувати закономірності територіальної організації соціальної сфери, територіальні соціальні системи різного просторового рівня, просторові процеси й форми організації життя людей і суспільного виробництва

- здатність встановлювати та досліджувати територіальні відмінності соціального розвитку регіонів та країн

1.3. Очікувані програмні результати навчання:

ПРН1. *Розуміє* концептуальні засади та основні теоретико-методологічні проблеми природничої, антропогенної, суспільної географії, картографії та геоінформаційних технологій, методики навчання географії в старшій (профільній) та вищій школі на рівні новітніх наукових здобутків.

ПРН5. *Аналізує* сучасні проблеми соціально-економічного розвитку країн та регіонів світу, *виявляє* їх причини та закономірності географічного поширення, *порівнює* особливості проявів демографічних, соціальних, економічних, політичних, екологічних проблем в різних типах країн, *прогнозує* можливі наслідки та *пропонує* шляхи їх вирішення.

Додатково:

- розуміння теоретичних основ формування та реалізації функцій соціальної географії як результату відображення нового соціального запиту суспільства;

- спроможність аналізувати геопросторові аспекти соціальних процесів, виявляти основні соціальні тенденції, аналізувати закономірності територіальної організації соціальної сфери, територіальні соціальні системи різного просторового рівня, просторові процеси й форми організації життя людей і

суспільного виробництва, встановлювати та досліджувати територіальні відмінності соціального розвитку регіонів та країн тощо.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ 1. Теоретико-методологічні основи соціальної географії

Тема 1. Соціальна географія як наука. Соціальна географія як наука про територіальну організацію і регіональні закономірності соціальних процесів. Визначення науки. Об'єкт і предмет дослідження соціальної географії. Завдання соціальної географії. Проблеми і перспективи розвитку сучасної соціальної географії. Поняття "соціального" в структурі наукових знань. Місце та значення соціальної географії загалом в науці та серед інших географічних наук, зокрема. Структура соціальної географії. Функції соціальної географії, їх розширення як основа розвитку науки, розширення її предметно-об'єктної області. Група теоретико-пізнавальних функцій. Група управлінсько-перетворювальних і прогностичних функцій. Дослідження нових функцій соціальної географії та їх роль та завдання в соціально-географічних дослідженнях. Роль соціальної географії у вирішенні теоретичних і прикладних проблем суспільства. Реалізація теоретико-пізнавальної та ноосферно-світоглядної функцій соціальної географії. Поняттєво-термінологічний апарат соціальної географії. Основні групи понять соціальної географії: загальні, загальнонаукові поняття, поняття родинних наук та специфічні поняття.

Тема 2. Становлення і розвиток соціальної географії в світі і Україні. Економічні, соціально-політичні і наукові передумови виникнення соціальної географії як науки. Виникнення соціальної географії: її корені в світі наук про суспільство та Землю. Особливості становлення та її основні віхи. Розвиток соціальної географії в зарубіжних країнах. Основні віхи розвитку соціальної географії в ХІХ - ХХ ст. Натуралістичні напрями в соціології. Географічний детермінізм. Сучасна західна соціальна географія. Основні соціально-географічні школи заходу: часова географія, географія сприйняття, географія розвитку, феміністична географія географія спорту тощо. Персоналії. Сучасні соціологічні парадигми. Основні етапи формування соціальної географії в світі та колишньому СРСР. Розвиток соціальної географії в Україні. Розвиток соціальної географії в Україні, основні напрямки: антропогеографічний та економічний. Персоналії: Григорій Сковорода, Яков Ковельський, Павло Чубинський, Степан Рудницький, Костянтин Воблий, Володимир Кубійович, Олексій Діброва. Наукове товариство імені Тараса Шевченка. Соціально-географічні школи в Україні: основні напрямки досліджень. Персоналії. Сучасний етап розвитку соціальної географії в Україні: наукові центри, організації, досягнення, проблеми розвитку. Соціологія українського відродження. Перспективи розвитку соціальної географії як науки.

Тема 3. Концепції соціального простору та соціального часу, соціальногеографічного процесу та соціогеосистем. Еволюція уявлень про географічний «простір – час» і діалектика розвитку геосистем у «просторі – часі». Уявлення про соціально-географічний простір. Сутність і структура, властивості соціально-географічного простору. Простір і життєве середовище. Особливості соціального часу. Особливості просторової організації суспільства. Рівні організації соціально-географічного простору. Соціально організований простір і його основні риси: об'ємність, розмірність, протяжність та ін. Життєвий простір. Простір індивідуального буття. Соціальна дистанція. Умови і можливості життєдіяльності. Простір людського розвитку. Просторові зони та території людини. Регіональна організація території. Поняття регіональної свідомості та менталітету соціуму. Фактори соціально-просторової диференціації суспільства. Поняття про соціогеосистему як основний об'єкт дослідження соціальної географії. Блок-схема соціогеосистеми. Поняття про соціально-географічний процес, його структуру. Модель соціально-географічного процесу. Управління соціально-географічним процесом. Стійкий розвиток як один із можливих станів соціально-географічного процесу.

Тема 4. Методологія та методика соціально-географічних досліджень. Методологічні принципи соціально-географічних досліджень. Соціологічні підходи до вивчення соціально-географічних явищ та процесів. Види та типи соціально-географічних досліджень. Програма соціально-географічного дослідження. Основні дослідницькі стратегії. Основні етапи соціально-географічних досліджень. Поняття соціально-географічного факту. Методи аналізу емпіричних даних соціально-географічних досліджень. Методи прикладних соціологічних досліджень: вивчення документальних джерел, анкетні опитування та інтерв'ю, соціологічні спостереження і експерименти. Методика вибірки та інформаційного забезпечення соціологічних досліджень. Розробка анкет і паспортів населених пунктів (регіонів). Специфіка анкетування як форми збору соціологічної інформації. Технологія обробки соціологічної інформації. Кількісні і якісні способи обробки і аналізу даних. Методи аналізу первинної соціологічної інформації. Оформлення результатів досліджень. Розробка практичних рекомендацій на основі результатів прикладних досліджень.

Розділ 2. Прикладні напрями соціальної географії

Тема 1. Географія соціально-демографічного розвитку. Основні поняття демографічного розвитку. Концепції соціально-демографічного розвитку. Чинники соціально-демографічного розвитку. Соціальне відтворення населення. Види соціально-демографічних відносин. Основні фактори, що впливають на народонаселення. Динаміка і розміщення населення. Природний рух населення. Народжуваність, смертність, природний приріст. Сучасні тенденції динаміки населення. Наслідки росту населення. Закон народонаселення Т.Мальтуса. Теорії і концепції народонаселення. Соціально-демографічна політика та її регіональні особливості. Проблеми розвитку народонаселення. Проблеми історичних та неісторичних народів. Тривалість життя. Здоров'я населення. Вікова структура населення. Покоління як специфічна соціальна спільність і суб'єкт суспільного життя. Групи несамодіяльного населення та їх місце в соціальній структурі. Молодь як соціально-демографічна група, її соціальні функції, позиції, протиріччя розвитку. Місце молоді в структурі суспільства, її характер як особливої соціально-демографічної групи. Соціальні проблеми виховання і освіти молоді. Статевий склад населення. Соціальні функції статей. Сімейний склад населення. Структура сім'ї та її функції. Фактори, які впливають на стабільність сім'ї. Якість шлюбів. Тенденції розвитку шлюбно-сімейних відносин. Якість населення. Основні положення еugenіки. Основні поняття географії праці та міграції населення. Концепції географії праці та міграційної поведінки населення. Ринок праці та його кон'юнктура. Міграція населення, соціальні особливості та наслідки. Міграція як соціальний процес, її види і функції. Проблеми свободи переміщення людей. Концепції міграції. Фактори і динаміка міграції. Інтенсивність міграційних потоків. Чинники трудової діяльності та міграційної поведінки населення. Сучасні тенденції на ринку праці. Трудові міграції. Вимушені міграції. Мігранти як біологічна зброя. Соціальні наслідки міграцій. Депортації. Імміграція, її сутність і тенденції. Сільсько- міська і міжрегіональна міграція. Міжнародна міграція. Тенденції міграції. Концепції регулювання міграції у відповідності з політичними, етнічними, соціально-культурними критеріями. проблема нелегалів. Біженці, їх сутність і види. Соціальні проблеми виникнення біженців. Масштаби біженців і проблеми регулювання цього процесу. регіональні та національні особливості регулювання міграційних процесів. Управління міграційними процесами.

Тема 2. Соціальна географія міст та сільської місцевості. Основні поняття і сутність розселення. Соціальні аспекти розселення населення. Соціальні функції поселень. Особливості розселення населення в соціально-географічному просторі. Форми та чинники розселення. Міське та сільське розселення. Класифікація поселень. Концепції соціальної географії міст. Поняття агломерації та їх соціально-географічні особливості. Соціально-географічні закономірності урбанізації та її територіальні прояви. Просторова еволюція урбанізації. Фактори урбанізації. Періодизація урбанізації. Еволюція урбанізації. Розвиток міст. Зв'язок між сучасною урбанізацією, міжнародним поділом праці і НТР. Нові тенденції урбанізації: субурбанізація, рурбанізація. Соціальна справедливість і міста. Етапи урбанізації. Економічні і соціальні фактори зростання міст. Урбанізація і міська політика. Тенденції розвитку урбанізації. Механізм розвитку і перспективи урбанізації. Соціально-географічні особливості та проблеми урбанізації в аспекті глобалізації. Світові міста. Креативні, розумні, зелені міста. Особливості процесу урбанізації в Україні. Формування світових міст.

Тема 3. Географія культури. Культурна географія. Географія культури, освіти, охорони здоров'я, дозвілля та соціальних негараздів. Основні поняття географії культури. Концепції географії культури. Культура як соціальне явище: поняття, структура, функції. Рівень культури різних соціальних спільностей. Роль культури в життєдіяльності особи. Культурні норми і цінності. Форми культури. Загальнолюдські цінності. Складові культури. Універсальні елементи культури. Динаміка культури. Соціально-культурна сфера життєдіяльності суспільства. Вплив культури на соціально-інтеграційні процеси і формування спільностей, соціальних груп. Етнокультура. Національні і релігійні особливості культури. Міська і сільська культура. Культура класів і соціальних груп. Молодіжна культура, проблеми і особливості її функціонування. Масова культура. Поняття вільного часу і його місце в діяльності людини і суспільства. Економічні, психологічні і культурні функції вільного часу. Вільний час і дозвілля. Дозвілля і масова культура. Культура дозвілля як спосіб його організації. Наукова організація дозвілля в масштабах суспільства, регіонів. Сфера культури. Діяльність закладів культури і дозвілля. Сітка і типи закладів культури і дозвілля та їх взаємодія. Проблеми оптимальних технологій культури і дозвілля. Технологія проектування культурно-відпочинкової діяльності. Ефективність культурного обслуговування: показники і нормативи, методи їх виміру і оцінка. Комп'ютеризація в культурі як елемент нової технології. Географія культурних ареалів. Соціокультурна характеристика українського суспільства.

Географія мов. Географія релігії. Сакральна географія. Географічні аспекти походження релігії. Соціальна доктрина церкви. Об'єкт релігії. Елементи релігії. Релігійний світогляд. Соціальні функції і

концепції релігійної віри. Релігійний склад населення. Географія релігії і віровчень. Форми релігійної організації. Географія світових релігій. Географія племінних культур. Релігія в індустріальному і постіндустріальному світі. Християнська етика і християни в діловому житті України. Національні і релігійні особливості економічної поведінки. Тенденції розвитку релігії.

Тема 4. Географія охорони здоров'я, освіти, дозвілля та споживання. Медична географія. Географія захворюваності населення. Географія відпочинку та розваг. Географія соціальних негараздів. Сутність і функції соціальної інфраструктури. Структура соціальної інфраструктури. Роль соціальної інфраструктури в розвитку людини. Соціальні умови життя і соціальна інфраструктура. Нормативна база соціальної інфраструктури. Соціальна інфраструктура і ріст народного добробуту. Ефективність функціонування соціальної інфраструктури. Розвиток і розміщення соціальної інфраструктури. Регіональний розвиток соціальної інфраструктури. Поняття про соціальну сферу. Місце соціальної сфери в суспільстві, її взаємодія з матеріально-виробничою, культурною і політичною сферами. Зміст соціальної сфери. Місце послуг в задоволенні особистих потреб населення. Діяльність об'єктів сфери обслуговування та їх територіальна організація. Сітка і типи закладів сфери обслуговування. Ефективність сфери обслуговування: показники, нормативи, методи їх виміру і оцінки. Сутність рекреації. Рекреація і дозвілля. Соціальна і біологічна форми рекреації. Соціальні і психологічні функції рекреації. Поняття рекреаційного ефекту. Види рекреаційної діяльності. Типи рекреаційної поведінки: короткострокові, довгострокові, епізодичні. Відпочинок як структуроутворюючий фактор соціальної організації суспільства. Роль відпочинку в формуванні соціальних відносин, організації соціальних груп та інститутів. Форми рекреації. Територіальна організація рекреації. Соціальна сутність злочинної поведінки індивідів і груп. Слабкі, випадкові і стійкі форми злочинної поведінки та їх регіональні особливості. Системи соціальних санкцій. Проблеми соціальної адаптації і ресоціалізації. Соціально-економічні, правові, культурні, групові форми злочинності. Злочинність, її мотиви і причини. Територіальні особливості злочинності. Тероризм і злочини терористичної направленості. Географія освіти і науки. Географія інтелектуального потенціалу.

Тема 5. Соціально-гуманістичні напрями географічних досліджень. Гуманістична географія. Регіональна свідомість та менталітет соціуму. Регіональна ідентичність. Просторова пам'ять. Поведінкова географія. Перцепційна географія. Часова географія. Феміністична географія. Гендерна географія. Теоретичні засади і джерела гендерної теорії. Значення і роль гендерних досліджень в соціальному розвитку. Гендерна стратифікація. Гендерний фактор відтворення людського капіталу. основні теоретичні напрями сучасного фемінізму жінки в історичному минулому як підґрунтя гендерних стереотипів. Гендерні дослідження становища жінок у сфері праці. Гендерний аспект у дослідженнях інституту сім'ї. Гендерні дослідження сфери політики і влади. Дослідження феномену насилля щодо жінок. Тенденції і перспективи гендерних досліджень.

Тема 6. Географія рівня та якості життя населення. Безпека життєдіяльності населення. Якість населення. Відтворювальний потенціал. Діяльнісний потенціал. Система соціального управління відтворенням населення. Індекс якості населення. Євгеніка та євгенічні рухи. Поняття, засновники, цілі та перспективи напрямку. Рівень та якість життя населення. Система індикаторів. Безпека життєдіяльності населення. Національна та регіональна безпека. Соціальна, демографічна, економічна, продовольча, природотехногенна, інформаційна безпека. Соціально-демографічні особливості та проблеми України. Соціально-демографічна політика України. Індикатори соціального розвитку. Географія добробуту населення. Географія бідності. Географія якості життя населення. Соціальне відторгнення. Соціально-просторова нерівність.

Тема 7. Стратегії соціального розвитку території. Основні поняття і сутність соціальних негараздів як соціальної властивості території. Особливості виникнення і розповсюдження соціальних негараздів, таких як злочинність, бідність, алкоголізм, захворюваність населення, безробіття. Поняття соціального спокою та територіальної соціальної справедливості. Особливості формування менталітету українського соціуму як основи виживання в умовах глобалізації та переходу до стійкого розвитку. Загальні особливості і проблеми регіонального розвитку в Україні. Цілі розвитку тисячоліття. Регулювання соціального розвитку в світі. Управління соціальним розвитком. Програми соціального розвитку території.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	денна форма		заочна форма	
	Л	О	Л	О
	у тому числі		у тому числі	

		л	п	лаб	інд.	Консультації	СРС		л	п	лаб.	інд.	Консультації	СРС
1	2	3	4	5	6		7	8	9	10	11	12	13	14
Розділ 1. Теоретико-методологічні основи соціальної географії														
Тема 1. Соціальна географія як наука.	11	2	1	-	-	-	8	11	-	1				10
Тема 2. Становлення і розвиток соціальної географії в світі і Україні.	17	2	1	-	-	-	14	15	-	1				14
Тема 3. Концепції соціальної географії	18	2	2	-	-	-	14	21	-	1				20
Тема 4. Методологія та методика соціально-географічних досліджень.	18	2	2	-	-	-	14	19	-	1				18
Разом за розділом 1	64	8	6	-	-	-	50	66	-	4				62
Розділ 2. Прикладні напрями соціальної географії														
Тема 1. Географія соціально-демографічного розвитку.	10	4	2	-	-	-	4	11	-	1				10
Тема 2. Соціальна географія міст та сільської місцевості.	11	4	2	-	-	-	5	11	-	1				10
Тема 3. Географія культури. Культурна географія.	12	4	2				6	9	-	1				8
Тема 4. Географія охорони здоров'я, освіти, дозвілля та споживання.	10	2	2				6	12	-	2				10
Тема 5. Соціально-гуманістичні напрями географічних досліджень.	8	2	2				4	9	-	1				8
Тема 6. Географія рівня та якості життя населення.	10	2	2				6	9	-	1				8
Тема 7. Стратегії соціального розвитку території.	10	2	2				6	8	-	1				7
Разом за розділом 2	71	20	14	-	-	-	37	69	-	8				61
Усього годин	135	28	20	-	-	-	87	135	-	12	-	-	-	123
ІНДЗ														
ІНДЗ			-	-	-	-								
Усього годин	135	28	20	-	-	-	87	135	-	12	-	-	-	123

4. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Теми лекційних занять

4.1.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Соціальна географія як наука.	2
2	Становлення і розвиток соціальної географії в світі і Україні.	2
3	Концепції соціальної географії.	2
4	Методологія та методика соціально-географічних досліджень.	2
5	Географія соціально-демографічного розвитку.	4
6	Соціальна географія міст та сільської місцевості.	4
7	Географія культури. Культурна географія.	4
8	Географія охорони здоров'я, освіти, дозвілля та споживання.	2
9	Соціально-гуманістичні напрями географічних досліджень.	2
10	Географія рівня та якості життя населення.	2
11	Стратегії соціального розвитку території.	2
	Разом	28

4.1.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин

4.2. Теми семінарських (практичних) занять

4.2.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Соціальна географія як наука. Становлення і розвиток соціальної географії в світі і Україні.	2
2	Концепції соціального простору та соціального часу, соціальногеографічного процесу та соціогеосистем.	2
3	Методологія та методика соціально-географічних досліджень.	2
4	Географія соціально-демографічного розвитку.	2
5	Соціальна географія міст та сільської місцевості.	2
6	Географія культури. Культурна географія.	2
7	Географія охорони здоров'я, освіти, дозвілля та споживання.	2
8	Соціально-гуманістичні напрями географічних досліджень.	2
9	Географія рівня та якості життя населення.	2
10	Стратегії соціального розвитку території.	2
	Разом	20

4.2.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Соціальна географія як наука. Становлення і розвиток соціальної географії в світі і Україні.	2
2	Концепції соціального простору та соціального часу, соціальногеографічного процесу та соціогеосистем. Методологія та методика соціально-географічних досліджень.	2
3	Географія соціально-демографічного розвитку. Соціальна географія	2

	міст та сільської місцевості.	
4	Географія культури. Культурна географія. Соціально-гуманістичні напрями географічних досліджень.	2
5	Географія охорони здоров'я, освіти, дозвілля та споживання.	2
6	Географія рівня та якості життя населення. Стратегії соціального розвитку території.	2
	Разом	12

4.3. Теми лабораторних занять не передбачено

4.4. Завдання для самостійної роботи

4.4.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
Розділ 1. Теоретико-методологічні основи соціальної географії			
1.	Роль соціальної географії у вирішенні теоретичних і прикладних проблем суспільства.	2	4
2.	Поняттєво-термінологічний апарат соціальної географії. Основні групи понять соціальної географії: загальні, загальнонаукові поняття, поняття родинних наук та специфічні поняття.	6	6
3.	Сучасна західна соціальна географія. Персоналії.	6	6
4.	Внесок Григорія Сковороди, Якова Ковельського, Павла Чубинського, Степана Рудницького, Костянтина Воблого, Володимира Кубійовича, Олексія Діброви у розвиток соціальної географії.	8	8
5.	Поняття про соціогеосистему як основний об'єкт дослідження соціальної географії. Блок-схема соціогеосистеми.	6	10
6.	Управління соціально-географічним процесом. Стійкий розвиток як один із можливих станів соціально-географічного процесу.	8	10
7.	Розробка анкет і паспортів населених пунктів (регіонів). Специфіка анкетування як форми збору соціологічної інформації.	6	8
8.	Технологія обробки соціологічної інформації. Кількісні і якісні способи обробки і аналізу даних.	8	10
Розділ 2. Прикладні напрями соціальної географії			
9.	Молодь як соціально-демографічна група, її соціальні функції, позиції, протиріччя розвитку. Місце молоді в структурі суспільства, її характер як особливої соціально-демографічної групи. Соціальні проблеми виховання і освіти молоді.	2	5
10.	Концепції регулювання міграції у відповідності з політичними, етнічними, соціально-культурними критеріями. проблема нелегалів.	2	5
11.	Зв'язок між сучасною урбанізацією, міжнародним поділом праці і НТР.	2	5
12.	Соціально-географічні особливості та проблеми урбанізації в	3	5

	аспекті глобалізації		
13.	Ефективність культурного обслуговування: показники і нормативи, методи їх виміру і оцінка.	3	4
14.	Національні і релігійні особливості економічної поведінки.	3	4
15.	Ефективність сфери обслуговування: показники, нормативи, методи їх виміру і оцінки.	3	4
16.	Тероризм і злочини терористичної направленості.	3	6
17.	Перцепційна географія.	2	4
18.	Гендерний фактор відтворення людського капіталу. основні теоретичні напрями сучасного фемінізму жінки в історичному минулому як підґрунтя гендерних стереотипів.	2	4
19.	Євгеніка та євгенічні рухи.	3	4
20.	Соціальне відторгнення. Соціально-просторова нерівність.	3	4
21.	Особливості формування менталітету українського соціуму як основи виживання в умовах глобалізації та переходу до стійкого розвитку.	3	4
22.	Регулювання соціального розвитку в світі.	3	3
	Разом	87	123

4.5. Індивідуальне навчально-дослідне завдання не передбачено

4.6. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни “Соціальна географія” передбачено комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяє розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця, з урахуванням індивідуальних особливостей учасників освітнього процесу.

З метою формування професійних компетентностей широко впроваджуються інноваційні методи навчання. Це – комп’ютерна підтримка освітнього процесу, впровадження інтерактивних методів навчання (робота в малих групах, мозковий штурм, ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань, кейс-метод, проектний метод тощо).

Методи навчання:

За джерелом знань:

- *словесні*: розповідь, пояснення, лекція, інструктаж бесіда, диспут, дискусія;
- *наочні*: ілюстрація, демонстрація;
- *практичні*: практичні роботи, вправи, самостійна робота студентів з різними джерелами інформації, складання конспектів (тез), робота з картою, робота зі статистичними матеріалами, підготовка рефератів, доповідей, повідомлень, презентацій, метод проектів, аналіз проблемних ситуацій, встановлення причинно-наслідкових зв'язків та географічних закономірностей, прогнозування тощо.

За характером навчально-пізнавальної діяльності студентів: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, метод проблемного викладу, частково-пошуковий, пошуковий, дослідницький;

За логікою пізнання: аналіз, синтез, узагальнення, порівняння, систематизація, класифікація, абстрагування.

Дистанційні методи навчання: телекомунікаційні методи (інтерактивні лекції, практичні заняття, on-line консультації в режимі Zoom-конференцій та зустрічей у Google Meet; робота у Viber-групах), самостійна робота студентів з освітніми ресурсами (освітні платформи Google Classroom, Moodle-ЦДПУ, Вікі-ЦДПУ, Хмарка-ЦДПУ).

4.7. Засоби діагностики результатів навчання здобувачів освіти.

Порядок та критерії виставлення балів

Контрольні заходи здійснюються з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, системності, всебічності.

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- залік;
- реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Використовуються такі методи контролю (усний, письмовий), які мають сприяти підвищенню мотивації студентів до навчально-пізнавальної діяльності.

Поточний контроль. *Завданням поточного контролю є* перевірка розуміння та засвоєння певної частини учбового матеріалу, рівня сформованості навичок, умінь самостійно опрацьовувати навчальний матеріал, здатності осмислити зміст теми.

Об'єктами поточного контролю знань студента є систематичність та активність роботи на заняттях; виконання завдань для самостійної роботи.

Оцінюванню підлягають:

- рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на практичних заняттях;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає, рецензія на виступ;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття;
- активність при обговоренні питань практичного заняття;
- виконані практичні роботи;
- реферати, презентації, доповіді;
- систематичність роботи на практичних заняттях, активність під час обговорення питань тощо.

Методи поточного контролю: фронтальне та індивідуальне усне опитування, письмове опитування, перевірка практичних робіт, перевірка конспектів (тез), перевірка виконання самостійної роботи, захист рефератів, повідомлень, мультимедійних презентацій, проєктів; контрольна робота; перевірка виконаних завдань у класі на платформі Google Classroom тощо.

У разі невиконання завдань поточного контролю студент має право скласти їх індивідуально до останнього практичного заняття за дозволом завідувача кафедри. Порядок такого контролю регламентований викладачем.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів з дисципліни “Соціальна географія”

Оцінювання якості знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання.

Поточне оцінювання **Поточне оцінювання**

Поточне оцінювання здійснюється на практичних заняттях, на консультаціях (при відпрацюванні пропущених занять чи при бажанні підвищити попередньо отриману оцінку) та під час контролю за самостійною роботою студентів.

Види робіт студентів, які підлягають поточному контролю:

- усна відповідь;
- виконання практичної роботи;
- доповідь чи повідомлення;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає, рецензія на виступ;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття;
- письмові завдання (контрольні, самостійні роботи, реферати тощо);
- самостійне опрацювання тем;
- систематичність роботи на практичних заняттях, активність під час обговорення питань.

Максимальний бал з кожну тему практичного заняття – **10 балів**, в тому числі:

- за усну чи письмову відповідь, реферат, презентацію з теми – 5 балів;
- за виконання та захист практичної роботи – 5 балів;

Крім того, студент має змогу отримати 0,5 бали за доповнення.

Критерії оцінювання студентських теоретичних усних відповідей чи повідомлень на практичних заняттях з курсу «Соціальна географія»

При оцінюванні усних, письмових відповідей та повідомлень студентів **враховується:**

- рівень осмислення навчального матеріалу;
- рівень сформованості аналітичних вмінь і концептуальних підходів;
- повнота розкриття питання, логіка викладу, культура мовлення;
- використання додаткової літератури;
- порівняння, зв'язок з практикою, наявність висновків.

Максимальна кількість балів за усну відповідь чи повідомлення – **5 балів**.

5 балів ставиться у випадку, коли студент продемонстрував досконале знання та розуміння понятійно-термінологічного апарату соціальної географії та теоретичного матеріалу тієї чи іншої теми. Вільно оперує різноманітними класифікаціями, підходами тощо. Відповідь на поставлені запитання повна, насичена глибокими та розгорнутими судженнями, прикладами, висновками. У відповіді демонструється розуміння причинно-наслідкових зв'язків та соціально-географічних закономірностей розвитку територій. Виклад матеріалу має логічний, доказовий і послідовний характер. Студент володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Вільно висловлює свою позицію з проблемних питань соціальної географії та аргументує її. Володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці не тільки в знайомих, але й в нових ситуаціях. Володіє високою культурою мовлення. У відсутні відповіді мовні та стилістичні помилки.

4 бали ставиться у випадку, коли відповідь студента майже повна, має усвідомлений та достатньо розгорнутий характер. Висвітлюється зміст окремих класифікацій, підходів тощо. Виклад матеріалу структурований, логічний, але дещо порушена послідовність викладу. Студент володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Розуміє суть основних соціально-географічних закономірностей, не достатньо глибоко розкриває причинно-наслідкові зв'язки. У відповіді недостатня доказова база, мало прикладів, нечітко прослідковується зв'язок теорії з практикою. При відповіді на проблемні питання студент висловлює свою позицію, але недостатньо її аргументує. Вільно оперує знаннями, застосовує їх в знайомій та новій ситуації. Матеріал викладено правильною мовою, але присутні окремі стилістичні помилки.

3 бали ставиться, коли відповідь неповна, фрагментарна. Студент не має системних знань з соціальної географії чи окремої теми курсу. Понятійно-термінологічний апарат соціальної географії в цілому сформований, але студент оперує, як правило, одним підходом до тієї чи іншої проблематики,

висвітлює окрему класифікацію тощо. Виклад матеріалу не структурований, часто порушується послідовність та логіка викладу. Студент лише називає причинно-наслідкові зв'язки та історико-географічні закономірності, але не достатньо повно розкриває їх зміст. У відповіді відсутні посилання на фундаментальні дослідження з певної проблеми. Відповідь позбавлена творчого підходу і має формальний характер. Студент використовує знання в знайомій ситуації, але не може застосувати їх в новій ситуації. У відповіді наявні фактичні та стилістичні помилки.

2 бали ставиться, коли відповідь фрагментарна. Студент не має системних знань з соціальної географії чи окремої теми курсу. Понятійно-термінологічний апарат соціальної географії в цілому сформований, але студент оперує, як правило, одним підходом до тієї чи іншої проблематики, висвітлює окрему класифікацію тощо. Виклад матеріалу не структурований, непослідовний нелогічний. Студент майже не розуміє суть причинно-наслідкових зв'язків та соціально-географічних закономірностей. Студент не вміє використовувати знання на практиці. У відповіді наявні фактичні та стилістичні помилки.

1 бал ставиться, коли студент має поверхові знання з теми. Оперує лише окремими фразами, відтворює лише окремі фрагменти матеріалу, називає розрізнені факти. Відповідь занадто лаконічна та має вигляд окремих висловлювань, не пов'язаних між собою. Студент не знає причинно-наслідкових зв'язків та соціально-географічних закономірностей. Студент не володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці, не наводить приклади тощо. У відповіді наявні грубі фактичні, теоретичні та стилістичні помилки.

Критерії оцінювання практичної роботи

При оцінювання практичних робіт враховуються:

- відповіді при захисті роботи;
- повнота виконання завдань;
- правильність та якість виконання завдань;
- наявність висновків;
- акуратність в оформленні тощо.

Максимальна кількість балів за лабораторну роботу – **5 балів**.

5 балів ставиться у випадку, коли студент повністю і якісно виконав всі завдання практичної роботи з теми. Демонструє досконале знання та розуміння теоретичного матеріалу з теми практичного заняття. При виконанні практичних завдань студент продемонстрував високий рівень оволодіння вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. До кожного завдання наявні висновки та узагальнення. Студент застосував творчий підхід до виконання завдань. Картографічні матеріали оформлені правильно, виконані якісно та охайно. У практичній роботі відсутні орфографічні, граматичні, стилістичні чи мовленнєві помилки.

4 бали ставиться, коли студент виконав всі завдання для практичної роботи, при цьому 2/3 завдань виконано якісно. Відповідь на питання викладача при захисті роботи майже повна, має усвідомлений та достатньо розгорнутий характер. При виконанні практичних завдань студент продемонстрував уміння аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Наявні висновки до кожного завдання, але у деяких висновках недостатня доказова база. Картографічні матеріали оформлені правильно, виконані якісно та охайно. У практичній роботі присутні окремі стилістичні помилки.

3 бали ставиться, коли студент виконав 2/3 завдань або виконав всі завдання практичної роботи, але 1/2 з них виконана не досить якісно. Відповідь на теоретичні питання під час захисту практичної роботи неповна, фрагментарна. Студент продемонстрував недостатній рівень оволодіння вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати тощо. Картографічні матеріали оформлені частково правильно, виконані не зовсім якісно та охайно. У роботі наявні фактичні та/або стилістичні помилки.

2 бали ставиться, коли студент якісно виконав 1/2 завдань практичної роботи. Демонструє вкрай поверхові знання з тем теоретичного блоку під час захисту роботи. Студент недостатньо оволодів вміннями аналізу, порівняння тощо. Відсутні висновки до окремих завдань або більшість висновків помилкові. Картографічні матеріали оформлені з помилками, виконані не якісно та неохайно. У роботі наявні грубі фактичні, теоретичні та стилістичні помилки.

1 бал ставиться, коли студент виконав 1/2 завдань практичної роботи, але зі значними помилками та неточностями. Демонструє вкрай поверхові знання з тем теоретичного блоку під час захисту роботи. Студент не оволодів вміннями аналізу, порівняння тощо. Відсутні висновки до окремих завдань або більшість висновків помилкові. Картографічні матеріали оформлені з помилками або відсутні. У роботі наявні грубі фактичні, теоретичні та стилістичні помилки.

Критерії оцінювання самостійної роботи студента

Максимальна кількість балів за завдання для самостійної роботи – **10 балів**.

9-10 б. ставиться у випадку, коли студент повністю і якісно виконав всі завдання для самостійної роботи. Демонструє досконале знання та розуміння теоретичного матеріалу тем курсу соціальної географії, що виноситься на самостійне опрацювання. Вільно оперує різноманітними класифікаціями, підходами тощо. Наявні посилання на декілька джерел інформації. Відповідь на поставлені запитання повна, насичена глибокими та розгорнутими судженнями, прикладами, висновками. Виклад матеріалу має логічний, доказовий і послідовний характер. Студент володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Аналізує різні підходи до трактування тієї чи іншої проблеми. Вільно висловлює свою позицію з проблемних питань соціальної географії та аргументує її. Демонструє творчий підхід до виконання завдань. Володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці не тільки в знайомих, але й в нових ситуаціях. Володіє високою грамотністю викладу матеріалу, культурою мовлення. У відповіді відсутні орфографічні, граматичні, стилістичні чи мовленнєві помилки.

7-8 б. ставиться, коли студент виконав всі завдання для самостійної роботи, при цьому 2/3 завдань виконано якісно. Відповідь майже повна, має усвідомлений та достатньо розгорнутий характер. Виклад матеріалу структурований, логічний, але дещо порушена послідовність викладу. Студент володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Але у відповіді недостатня доказова база, мало прикладів, нечітко прослідковується зв'язок теорії з практикою. При відповіді на проблемні питання студент висловлює свою позицію, але недостатньо її аргументує. Вільно оперує знаннями, застосовує їх в знайомій та новій ситуації. Присутні окремі стилістичні помилки.

5-6 б. ставиться, коли студент якісно виконав ½ завдань. Демонструє вкрай поверхові знання з тем, винесених на самостійне опрацювання і неспроможний відтворити інформацію в повному обсязі. Оперує лише окремими фразами. Студент відтворює лише окремі фрагменти матеріалу, називає розрізнені факти. Відповідь занадто лаконічна та має вигляд окремих висловлювань, не пов'язаних між собою. Студент не володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці, не наводить приклади тощо. У відповіді наявні грубі фактичні, теоретичні та стилістичні помилки.

3-4 б. ставиться, коли студент виконав лише 1/3 завдань та демонструє має вкрай поверхові знання з тем, винесених на самостійне опрацювання і неспроможний відтворити інформацію в повному обсязі. Оперує лише окремими фразами. Студент відтворює лише окремі фрагменти матеріалу, називає розрізнені факти. Відповідь занадто лаконічна та має вигляд окремих висловлювань, не пов'язаних між собою. Студент не володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці, не наводить приклади тощо. У відповіді наявні грубі фактичні, теоретичні та стилістичні помилки.

1-2 б. ставиться, коли студент виконав лише 1/4 завдань та демонструє має вкрай поверхові знання з тем, винесених на самостійне опрацювання і неспроможний відтворити інформацію в повному обсязі. Оперує лише окремими фразами. Відповідь занадто лаконічна та має вигляд окремих висловлювань, не пов'язаних між собою. Студент не наводить приклади тощо. У відповіді наявні грубі фактичні, теоретичні та стилістичні помилки.

Критерії оцінювання рефератів

При оцінюванні реферату враховуються:

- ступінь розкриття теми;
- рівень науковості та доступності тексту реферату;
- вміння працювати з науковою літературою, систематизувати та структурувати матеріал;
- наявність авторської позиції, самостійність оцінок і суджень;
- використання при підготовці реферату декількох джерел інформації;
- дотримання вимог до оформлення реферату (наявність титульної сторінки, плану, вступу; правильність оформлення посилання на використані джерела; список використаних джерел; оцінка грамотності та культури викладу; дотримання вимог до обсягу реферату тощо);
- вільне володіння матеріалом реферату при захисті.

Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за реферат – **5 балів**.

5 балів ставиться, коли виконані всі вимоги до написання реферату: позначена проблема і обґрунтована її актуальність, зроблено короткий аналіз різних точок зору на дану проблему і логічно викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита повністю, витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення.

4 бали ставиться, коли основні вимоги до реферату виконані, але при цьому допущені незначні недоліки, не зовсім витриманий обсяг реферату, є недоліки в оформленні.

3 бали ставиться, коли основні вимоги до реферату виконані, але при цьому допущені значні недоліки, є значні неточності у викладі матеріалу; відсутня логіка викладу, не витриманий обсяг реферату; є недоліки в оформленні.

2 бали виставляється якщо є істотні відступи від вимог до реферування, тема висвітлена дуже поверхово або частково, відсутні висновки; не витриманий обсяг реферату; є серйозні недоліки в оформленні.

1 бал виставляється у випадку, коли тема реферату не розкрита, продемонстровано нерозуміння студентом проблеми; обсяг реферату занадто малий; не дотримано вимог до оформлення реферату.

Критерії оцінювання презентації

При оцінюванні комп'ютерної презентації враховуються:

- наявність титульного слайда, на якому зазначено назву доповіді/презентації та відомості про авторів;
- логічна послідовність слайдів;
- дотриманні вимог до тексту слайдів (наявністю заголовків, які висвітлюють основну ідею цього слайда; не більше ніж 6-8 рядків тексту на слайді, по 6-8 слів у рядку; текст повинен складатися з простих речень та коротких слів; розмір символів тексту має бути достатнім для розпізнавання з найвіддаленішого кутка аудиторії, рекомендований розмір символів не менше ніж 24 пт.);
- дотримання вимог до графічних об'єктів на слайдах (кількість зображень повинна бути достатньою для ілюстрації змісту слайда або виступу, але не переобтяжувати сприйняття відомостей; варто вибирати такі зображення, на яких деталі добре розрізняються; на одному слайді мають бути зображення одного стилю (або фотографії, або мальовані зображення) тощо).
- дотримання вимог до оформлення презентації: слайди не повинні бути перенасичені текстом, а містити більше графічних, картографічних та ілюстративних матеріалів; усі слайди бажано оформлювати в одному стилі; у кольоровій гамі презентації рекомендується використовувати не більше ніж 2-3 кольори та 2-3 їх відтінки; для демонстрації презентації на великому екрані з використанням мультимедійного проектора колір тла слайдів має бути світлим; колір тексту має бути контрастним до кольору тла.

Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за презентацію – **5 балів**.

5 балів ставиться, коли виконані всі вимоги до змісту презентації, повною мірою розкрита тема, дотримана логіка викладу матеріалу, витриманий обсяг презентації, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення слайдів.

4 бали ставиться, коли основні вимоги до змісту презентації виконані, але при цьому допущені незначні недоліки, дещо порушена логіка викладу або не зовсім витриманий обсяг презентації, є недоліки в оформленні слайдів.

3 бали ставиться, коли основні вимоги до змісту презентації виконані, але при цьому допущені значні недоліки у викладі матеріалу; відсутня або порушена логіка викладу; не витриманий обсяг презентації або матеріалу у слайдах; є недоліки в оформленні слайдів.

2 бали виставляється якщо є істотні відступи від вимог до презентації, тема висвітлена дуже поверхово або частково; відсутня логіка викладу, відсутні висновки; не витриманий обсяг реферату; є серйозні недоліки в оформленні слайдів.

1 бал виставляється у випадку, коли тема презентації не розкрита, продемонстровано нерозуміння студентом проблеми; обсяг презентації занадто малий; не дотримано вимог до оформлення слайдів.

Визнання результатів, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті

В рамках вивчення курсу є можливість визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, за умови, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених ОПП. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають окремому розділу, темі/темам курсу, які передбачені робочою програмою навчальної дисципліни.

У разі, якщо здобувач подав декларацію про визнання результатів неформального та /або інформального навчання стосовно певного освітнього компонента ОП, оцінювання відбувається відповідно до Порядку визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в Центральнотраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка (затвердженого вченою радою університету, протокол № 9 від 26 грудня 2022 р.).

Результати навчання та компетентності, що можуть бути визнані в межах цього освітнього компонента, можна досягати та здобувати в системі неформальної освіти під час участі в тренінгах, майстер-класах, семінарах, вебінарах, дистанційних курсах, стажуваннях тощо, що підтверджено відповідним документом (дипломом, сертифікатом, свідоцтвом). – пункти 1.5, 1.6, 1.9, 1.10 названого Порядку.

У разі отримання здобувачем диплома, сертифіката, свідоцтва, що підтверджують результати неформального та /або інформального навчання, йому може бути нараховано до 20 балів з дисципліни.

Підсумковий (семестровий) контроль

З дисципліни «Соціальна географія» передбачена така форма підсумкового контролю як залік. Першим етапом семестрового контролю є визначення підсумкової семестрової модульної оцінки як суми підсумкових модульних оцінок, отриманих за результатами засвоєння всіх модулів.

Підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів поточного, модульного контролю та відповідає підсумковій семестровій модульній оцінці. Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру.

Усім студентам, які повністю виконали навчальний план і позитивно атестовані з цієї дисципліни за КМСОНП (набрали не менше 60 % від 100 балів), сумарний результат семестрового контролю в балах та дворівневою шкалою «зараховано», «не зараховано» та за шкалою ECTS заноситься у Відомість обліку успішності (форма № Н-5.03), Індивідуальний навчальний план студента (форма № Н-2.02), Залікову книжку студента (форма № Н-2.03). Заповнена та оформлена відомість обліку успішності повертається у деканат у визначений термін особисто викладачем. У випадку отримання менше 60 балів (FX в ECTS) за результатами семестрового контролю, студент обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академзаборгованості.

*Студенти заочної форми навчання складають залік в усній формі.

4.8. Перелік програмових питань для самоконтролю:

1. Соціальна географія як наука про територіальну організацію і регіональні закономірності соціальних процесів. Визначення науки. Об'єкт і предмет дослідження соціальної географії.
2. Завдання соціальної географії. Проблеми і перспективи розвитку сучасної соціальної географії.
3. Місце та значення соціальної географії загалом в науці та серед інших географічних наук, зокрема. Структура соціальної географії. Функції соціальної географії
4. Основні групи понять соціальної географії: загальні, загальнонаукові поняття, поняття родинних наук та специфічні поняття.
5. Економічні, соціально-політичні і наукові передумови виникнення соціальної географії як науки. Виникнення соціальної географії: її корені в світі наук про суспільство та Землю. Особливості становлення та її основні віхи.
6. Розвиток соціальної географії в зарубіжних країнах.Натуралістичні напрями в соціології. Географічний детермінізм.
7. Сучасна західна соціальна географія. Основні соціально-географічні школи заходу: часова географія, географія сприйняття, географія розвитку, феміністична географія географія спорту тощо. Персоналії. Сучасні соціологічні парадигми.
8. Основні етапи формування соціальної географії в світі та колишньому СРСР.
9. Розвиток соціальної географії в Україні. Розвиток соціальної географії в Україні, основні напрямки: антропогеографічний та економічний. Персоналії. Соціально-географічні школи в Україні: основні напрямки досліджень.
10. Сучасний етап розвитку соціальної географії в Україні: наукові центри, організації, досягнення, проблеми розвитку. Перспективи розвитку соціальної географії як науки.
11. Еволюція уявлень про географічний «простір – час» і діалектика розвитку геосистем у «просторі – часі». Уявлення про соціально-географічний простір. Сутність і структура, властивості соціально-географічного простору. Простір і життєве середовище.
12. Особливості соціального часу.
13. Особливості просторової організації суспільства. Рівні організації соціально-географічного простору. Соціально організований простір і його основні риси: об'ємність, розмірність, протяжність та ін. Життєвий простір. Простір індивідуального буття. Соціальна дистанція. Умови і можливості життєдіяльності. Простір людського розвитку.
14. Просторові зони та території людини. Регіональна організація території. Поняття регіональної свідомості та менталітету соціуму. Фактори соціально-просторової диференціації суспільства.
15. Поняття про соціально-географічний процес, його структуру. Модель соціально-географічного процесу. Управління соціально-географічним процесом. Стійкий розвиток як один із можливих станів соціально-географічного процесу.

16. Методологічні принципи соціально-географічних досліджень. Соціологічні підходи до вивчення соціально-географічних явищ та процесів. Види та типи соціально-географічних досліджень. Поняття соціально-географічного факту.
17. Програма соціально-географічного дослідження. Основні дослідницькі стратегії. Основні етапи соціально-географічних досліджень. Методи соціально-географічних досліджень.
18. Географія соціально-демографічного розвитку. Основні поняття чинники та концепції соціально-демографічного розвитку. Соціальне відтворення населення. Динаміка і розміщення населення. Природний рух населення. Сучасні тенденції динаміки населення. Наслідки росту населення. Соціально-демографічна політика та її регіональні особливості.
19. Проблеми розвитку народонаселення. Проблеми історичних та неісторичних народів. Тривалість життя. Здоров'я населення. Вікова структура населення. Покоління як специфічна соціальна спільність і суб'єкт суспільного життя. Статевий склад населення. Соціальні функції статей. Сімейний склад населення. Структура сім'ї та її функції.
20. Основні поняття географії праці та міграції населення. Міграція як соціальний процес, її види і функції. Трудові міграції. Вимушені міграції. Мігранти як біологічна зброя. Соціальні наслідки міграцій. Депортації. Біженці, їх сутність і види. Управління міграційними процесами.
21. Соціальна географія міст та сільської місцевості. Соціальні аспекти розселення населення. Соціальні функції поселень. Міське та сільське розселення. Концепції соціальної географії міст. Поняття агломерації та їх соціально-географічні особливості. Соціально-географічні закономірності урбанізації та її територіальні прояви. Світові міста.
22. Основні поняття географії культури. Концепції географії культури. Культура як соціальне явище: поняття, структура, функції. Культурні норми і цінності. Форми культури. Складові культури. Етнокультура. Національні і релігійні особливості культури. Міська і сільська культура. Культура класів і соціальних груп. Молодіжна культура. Масова культура. Сфера культури. Географія культурних ареалів. Соціокультурна характеристика українського суспільства.
23. Географія мов. Географія релігії. Сакральна географія.
24. Медична географія. Географія захворюваності населення. Географія відпочинку та розваг. Географія соціальних негараздів.
25. Сутність і функції соціальної інфраструктури. Структура соціальної інфраструктури. Розвиток і розміщення соціальної інфраструктури. Регіональний розвиток соціальної інфраструктури. Поняття про соціальну сферу. Ефективність сфери обслуговування: показники, нормативи, методи їх виміру і оцінки.
26. Сутність рекреації. Рекреація і дозвілля. Соціальна і біологічна форми рекреації. Соціальні і психологічні функції рекреації. Види рекреаційної діяльності. Територіальна організація рекреації.
27. Соціальна сутність злочинної поведінки індивідів і груп. Соціально-економічні, правові, культурні, групові форми злочинності. Злочинність, її мотиви і причини. Територіальні особливості злочинності. Тероризм і злочини терористичної направленості.
28. Географія освіти і науки. Географія інтелектуального потенціалу.
29. Соціально-гуманістичні напрями географічних досліджень. Гуманістична географія. Регіональна свідомість та менталітет соціуму. Регіональна ідентичність. Просторова пам'ять. Поведінкова географія. Перцепційна географія. Часова географія. Феміністична географія. Гендерна географія.
30. Географія рівня та якості життя населення. Безпека життєдіяльності населення. Якість населення. Індекс якості населення. Євгеніка та євгенічні рухи. Безпека життєдіяльності населення. Національна та регіональна безпека. Соціальна, демографічна, економічна, продовольча, природно-техногенна, інформаційна безпека. Соціально-демографічні особливості та проблеми України.
31. Географія добробуту населення. Географія бідності. Географія якості життя населення. Соціальне відторгнення. Соціально-просторова нерівність.
32. Основні поняття і сутність соціальних негараздів як соціальної властивості території. Особливості виникнення і розповсюдження соціальних негараздів, таких як злочинність, бідність, алкоголізм, захворюваність населення, безробіття. Поняття соціального спокою та територіальної соціальної справедливості.
33. Загальні особливості і проблеми регіонального розвитку в Україні.
34. Регулювання соціального розвитку в світі. Управління соціальним розвитком. Програми соціального розвитку території.

4.9. Схема нарахування балів, які отримують студенти

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальне завдання	Сума
---	-------------

Розділ 1		Розділ 2							Самостійна робота	100
T1-2	T3-4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	10	
10	10	10	10	10	10	10	10	10		

T1, T2 ... T7 – теми розділів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73	задовільно	
60-63		
35-59	незадовільно	незараховано
1-34	незадовільно	незараховано

5. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

5.1. Рекомендована література

Основна

1. Білецький М. І. Соціальна географія : навч. посібник / М. І. Білецький, І. В. Ванда, Л. І. Котик. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2014. – 468 с.
2. Білецький М. І. Соціальна географія: навч.- метод. посібник / М. І. Білецький, І. В. Ванда, Л. І. Котик. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2013. – 164 с.
3. Голіков А.П., Олійник Я.Б., Степаненко А.В. Вступ до економічної і соціальної географії. – К. : Либідь, 1996. – С. 14-15.
4. Методологічні засади географії: підручник/О.Г.Топчієв, Д.С.Мальчикова, І.О.Пилипенко, В.В.Яворська. – Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2020. – 366 с.
5. Немець Л. М., Олійник Я.Б., Немець К.А. Просторова організація соціальногеографічних процесів в Україні: Монографія. – Х.: РВВ ХНУ, 2003. – 160 с
6. Олійник Я.Б., Степаненко А.В. Вступ до соціальної географії. – К., 2000. – 204 с.
7. Павлов С.В., Мезенцев К.В., Любіцева О.О. Географія релігії: Навчальний посібник. – К. : Артк, 1999. – 504 с.
8. Пістун М. Д. Основи теорії суспільної географії: Навчальний посібник. – К : Вища школа, 1996. – 231 с
9. Соціальна географія: підручник / за ред. Л. Немець та К. Мезенцева. – Київ: Фенікс, 2019. – 304 с. (<http://soc-econom-region.univer.kharkov.ua/wp-content/uploads/2017/07/SocialGeography.pdf>).
10. Топчієв О. Г. Основи суспільної географії: Підручник. – Одеса: Астропринт, 2009. – 544 с.
11. Топчієв О. Г. Суспільно-географічні дослідження: методологія, методи, методика: Навчальний посібник. – Одеса, 2005. – 632 с.;
12. Шаблій О.І. Основи суспільної географії: Підручник: ЛНУ імені Івана Франка, 2012. – С. 102; 15
13. Шевчук Л.Т. Соціальна географія: Навчальний посібник / Л. Т. Шевчук. – К. : Знання, 2007. – 349 с. <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-190.html>
14. Del Casino JR. V. Social Geography: A Critical Introduction. – John Wiley & Sons, 2009. – 336 p

Допоміжна

1. Білецький М. І. Географія соціальних негарздів : становлення науки в Україні / М. І. Білецький, Л. І. Котик // Географія та туризм : наук. збірник / [ред. кол. : Я. Б. Олійник (відп. ред.) та ін.]. – К. : Альтерпрес, 2011. – С. 228–235.
2. Білецький М. Ідеї В. Кубійовича в географічному дослідженні сфери послуг / М. Білецький // Географічна наука і практика : виклики епохи : міжнар. наук. конф., присвячена 130-річчю географії у Львівському університеті (Львів, 16–18 травня 2013 р.). – Т. 1. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2013. – С. 66–70.
3. Білецький М. Структурно-динамічні процеси розвитку сфери послуг регіону / М. Білецький // Львівська суспільно-географічна школа у національному і європейському вимірах : [матеріали міжнар. наук. семінару]. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2005. – С. 339–347.
4. Ванда І. Соціально-географічні ідеї у працях Степана Рудницького / І. Ванда, Л. Котик, І. Ранця // Історія української географії та картографії. – Ч. І. : зб. матеріалів третьої міжнар. наук. конф., присвяченої Білецький М. І., Ванда І. В., Котик Л. І. СОЦІАЛЬНА ГЕОГРАФІЯ 146 130-літньому ювілею акад. С. Рудницького (Тернопіль, 6–7 грудня 2007 р.). – Тернопіль, 2007. – С. 23–29.
5. Гукалова І. В. Якість життя населення України : суспільно-географічна концептуалізація : монографія / І. В. Гукалова. – К. : Друкарня МВС України, 2009. – 346 с.
6. Гуцуляк В.М. Медична географія: Екологічний аспект: Навчальний посібник. – Чернівці: Рута, 2008. – 132 с.
7. Заблоцька Р. О. Світовий ринок послуг : підручник / Р. О. Заблоцька. – К. : Знання України, 2005. – 280 с.
8. Заставецька О. В. Комплексний соціальний і економічний розвиток території : теоретичні і методичні основи дослідження / О. В. Заставецька. – Тернопіль, 1997.
9. Лібанова Е.М. Бідність населення України: методологія, методика та практика аналізу: Монографія. – К.: КНЕУ, 2008. – 328 с.
10. Лібанова Е.М. Ринок праці: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2003. – 224 с.
11. Лозинський Р. М. Мовна ситуація в Україні (суспільно-географічний погляд) : монографія / Р. М. Лозинський. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2008. – 502 с.
12. Любіцева О. О. Географія релігій : навч. посібник / О. О. Любіцева, С. В. Павлов, К. В. Мезенцев. – К. : АртЕк, 1998. – 504 с.
13. Мальська М. П. Просторові системи послуг (теорія, методологія, практика) : монографія / М. П. Мальська. – К. : Знання, 2009. – 363 с.
14. **Маслова Н. М., Мунтян П. П.** Сепаратизм в сучасному світі: суть, причини та регіональні різновиди // Н. М. Маслова, П. П. Мунтян // Матеріали обласної науково-практичної конференції «Стратегії інноваційного розвитку природничих дисциплін: досвід, проблеми та перспективи» (м. Кропивницький, 22 березня 2018 р.) // Збірник наукових праць. – Кропивницький. – ЦДПУ, 2018. – С. 218-227.
15. **Маслова Н., Мирза-Сіденко В., Переведенцев В.** Суспільно-географічні аспекти поширення протестантизму в Україні / Н. Маслова, В. Мирза-Сіденко, В. Переведенцев // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. – Серія: Географія. – 2018. – № 2. – Випуск 45 – С. 77-86.
16. **Маслова Н.М.** Етномовна складова сучасних соціокультурних процесів в Кіровоградській області / Н.М. Маслова // Географічна наука і практика: виклики епохи: Матеріали міжнародної наукової конференції, присвяченої 130-річчю географії у Львівському університеті (м. Львів, 16-18 травня 2013 р.) / [Відповід. редактори: доц. В.І. Біланюк, доц. Є.А. Іванов]. У 3-ох томах. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2013. – Том 1. – С. 267-271.
17. **Маслова Н.М., Андріященко Д.О.** Географічні та конфесійні аспекти поширення православ'я в Україні та Кіровоградській області / Н. М. Маслова, Д. О. Андріященко // Стратегії інноваційного розвитку природничих дисциплін: досвід, проблеми та перспективи: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Кропивницький, 1 березня-16 квітня 2020 р.) / за заг. ред. проф. Н.А. Калініченко. Харків: ФОП Озеров, 2020. – С. 92-96.
18. **Маслова Наталія.** Динаміка мовної ситуації в Кіровоградській області упродовж 1970-2001 рр. / Н. М. Маслова // Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Стратегії інноваційного розвитку природничих дисциплін: досвід, проблеми та перспективи» (м. Кропивницький, 21 березня 2019 р.) // Збірник наукових праць. – Кропивницький. – ЦДПУ, 2019. – С. 263-267.

19. Мезенцев К.В., Підгрушний Г.П., Мезенцева Н.І. Регіональний розвиток в Україні: суспільно-просторова нерівність і поляризація: Монографія – К.: ДП «Прінтсервіс», 2014. – 160 с.
20. Нагорна Л.П. Регіональна ідентичність: український контекст. – К.: ІПІЕНД імені І.Ф.Кураса НАН України, 2008. – 405 с.
21. Немець К.А. Просторовий аналіз у суспільній географії: нові підходи, методи, моделі: Монографія. – Харків: ХНУ, 2013. – 225 с.
22. Немець Л. М. Просторова організація соціально-географічних процесів в Україні : монографія / Л. М. Немець, Я. Б. Олійник, К. А. Немець. – Х. : РВВ ХНУ, 2003. – 160 с.
23. Немець Л. М. Соціально-географічні основи стратегії переходу України на модель стійкого розвитку : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра геогр. наук / Л. М. Немець. – Х. : Харків. нац. ун-т ім. В. Каразіна, 2004. – 34 с.
24. Немець Л. Теоретико-методологічні аспекти сучасної соціальної географії // Часопис соціально-економічної географії. – 2006. – Вип. 1. – С. 45–55.
25. Немець Л.М., Немець К.А. Необхідність розширення функцій соціальної географії – нагальна потреба часу // Наукові пошуки географічної громадськості: минуле, сьогодення, майбуття. – Луганськ: Вид-во «ДЗ ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. – С. 37-42.
26. Пістун М.Д. Соціальна географія // Географічна енциклопедія України. – Т.3. – К.: «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 1993. – С. 220
27. Подвірна Х. Є. Геопросторова організація сфери охорони здоров'я (на матеріалах Львівської області) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. геогр. наук / Х. Є. Подвірна. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2010. – 20 с.
28. Покляцький С.А. Умови життя населення великих міст України: суспільногеографічне дослідження. – К.: Наукова думка, 2016. – 184 с.
29. Посацький Б. С. Основи урбаністики. Територіальне і просторове планування : навч. посібник / Б. С. Посацький. – Львів : Вид. Нац. ун-ту “Львівська політехніка”, 2012. – 344 с.
30. Регіональний людський розвиток : статистичний бюлетень / Відп. за вип. О. О. Кармазіна. – К. : Державна служба статистики України, 2017. – 66 с.
31. Ровенчак І. І. Географія культури : проблеми теорії, методології та методики дослідження : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра геогр. наук / І. І. Ровенчак. – Львів : Вид. ЛНУ ім. І. Франка, 2010. – 35 с
32. Ровенчак І. І. Географія культури : проблеми теорії, методології та методики дослідження : монографія / І. І. Ровенчак. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2008. – 240 с.
33. Садова У. Я. Соціальна політика в Україні : регіональні дослідження і перспективи розвитку : монографія / У. Я. Садова. – Львів : ІРД НАН України, 2005. – 408 с
34. Соціальний розвиток України : сучасні трансформації та перспективи / [за ред. проф. Б. М. Данилишина]. – Черкаси : Брама-Україна, 2006. – 760 с.
35. Сталий розвиток : навч. посібник / [за ред. Л. Ц. Масловської, А. П. Садовенка, В. І. Середи]. – К. : Компанія ВАІТЕ, 2009. – 240 с.
36. Степаненко А. Онтологія соціальної географії як науки // Часопис соціально-економічної географії. – 2011. – Вип. 10 (1). – С. 5-18.
37. Стецький В. В. Географія науки і освіти : текст лекцій. – Львів : Вид. ЛНУ ім. І. Франка, 2008. – 164 с.
38. Стеченко Д. М. Управління регіональним розвитком : навч. посібник / Д. М. Стеченко. – К. : Вища школа, 2000. – 223 с.
39. Цілі Розвитку Тисячоліття. Україна. Національна доповідь. – К., 2015. – 124 с.
40. Цілі сталого розвитку: Україна. Національна доповідь. – К.: Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, 2017. – 174 с.
41. Шевченко В. О. Загальна медична географія світу / В. О. Шевченко, В. М. Гуцуляк, Г. П. Нечипоренко [та ін.]. – К. : [без вид.], 1998. – 178 с.
42. Шевчук Л. Т. Основи медичної географії : текст лекцій / Л. Т. Шевчук. – Львів : Світ, 1997. – 167 с.
43. Шевчук Л. Т. Сакральна географія : навч. посібник / Л. Т. Шевчук. – Львів : Світ, 1999. – 160 с.
44. Ягодка А. Г. Соціальна інфраструктура і політика : навч. посібник / А. Г. Ягодка. – К. : КНЕУ, 2000. – 212 с.
45. Browne K. Gender and Geography // Encyclopaedia of Human Geography / Edited by V. Warf. – SAGE Publications Ltd, 2006. – P. 157–178.

46. Cultural Geography. A Critical Dictionary of Key Concepts / Edited by D. Atkinson, P. Jackson, D. Sibley, N. Washbourne. – London, I.B.Tauris & Co Ltd, 2005. – 222 p.
47. Del Casino JR. V.J., Thomas M., Cloke P. Panelli R. (Eds). A Companion to Social Geography. – John Wiley & Sons, 2011. – 568 p.
48. Gregory D. Humanistic geography // The Dictionary of Human Geography. – London: Willey-Blackwell Publishing, 1986. – P. 207.
49. Kearns R., Collins D. Health geography // A companion to health and medical geography / Ed. by T. Brown, S. McLafferty, G. Moon. – Blackwell Publishing Ltd., 2010. – P. 15-32.
50. Dorrell, David; Henderson, Joseph; Lindley, Todd; and Connor, Georgeta, "Introduction to Human Geography (2nd Edition)" (2019). Geological Sciences and Geography Open Textbooks. 2. <https://oer.galileo.usg.edu/geo-textbooks/2>
51. Knox P., Pinch S. Urban Social Geography. – Harlow: Pearson Education Ltd, 2010. – 373 p.
52. Ley D. Social Geography // The Dictionary of Human Geography / Ed. by D. Gregory, R. Johnston, G. Pratt, M. Watts, S. Whatmore. – Oxford: Wiley-Blackwell, 2009. – P. 692-694.
53. **Maslova Natalia N.** Modern georeligious situation in Central Ukraine // European Applied Studies: modern approaches in scientific researches: Papers of the 1st International Scientific Conference (Volume 1)/ December 17-19, 2012/ - Stuttgart, ORT Publishing, 2012. - P. 359-362.
54. Mayer J. Medical Geography // A companion to health and medical geography / Ed. by T. Brown, S. McLafferty, G. Moon. – Blackwell Publishing Ltd, 2010. – P. 33-54.
55. Panelli R. Social Geography // Encyclopedia of Human Geography / Ed. B. Warf. – London: SAGE Publications, 2006. – P. 430-434.
56. Pitzl G.R. Social Geography // Encyclopedia of Human Geography. – Greenwood Publishing, 2004. – P. 231-232.
57. Pratt G. Feminist geographies // The Dictionary of Human Geography / Edited by D. Gregory, R. Johnston, G. Pratt, M. J. Watts, and S. Whatmore. – Blackwell Publishing Ltd, 2009. – P. 244–248.
58. Sharp J. Humanistic geography // The Dictionary of Human Geography / Edited by D. Gregory, R. Johnston, G. Pratt, M. J. Watts and S. Whatmore. – 2009. – P. 356-358.
59. Smith S.J., Pain R., Marston S.A., Jones J.P. (Eds.) The SAGE Handbook of Social Geographies. – London: SAGE Publications, 2010. – 614 p.
60. Smith S.J., Pain R., Marston S.A., Jones J.P. Introduction: Situating Social Geography // The SAGE Handbook of Social Geographies. – London: SAGE Publications, 2010. – P. 1-39;
61. Social geography // The dictionary of human geography / D. Gregory, R. Johnston, G. Pratt, M. J. Watts and S. Whatmore (Eds.). – Wiley-Blackwell, 2009. – P. 692–694.

5.2. Методичне забезпечення

1. Тексти лекцій (в електронному варіанті).
2. Методичні розробки практичних занять (в електронному та паперовому варіанті)
3. Матеріали в навчальному класі "Соціальна географія" на освітній платформі Google Classroom

5.3. Інформаційні ресурси (перелік інформаційних ресурсів)

1. Всеукраїнський перепис населення: Сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://database.ukrcensus.gov.ua/MULT/Database/Census/databasetree_uk.asp; Ethnologue: Languages of the World. – Режим доступу: <https://www.ethnologue.com/country/UA>
2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua>.
3. Європейська конвенція з прав людини [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_UKR.pdf
4. Інститут демографії та соціальних досліджень НАН України // <http://www.idss.org.ua>
5. Національна бібліотека України ім. І.І. Вернадського // www.nbu.gov.ua
6. Національний інститут стратегічних досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.niss.ua>
7. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

8. Офіційний сайт Організації Об'єднаних націй [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org/ru/index.html>
9. Програма розвитку ООН, звіти та інформація про людський розвиток [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.undp.org>
10. Соціальна географія : наук. журнал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.soc-geogr.net>
11. Соціальна та культурна географія : наук. журнал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.tandf.co.uk/journals/routledge/14649365.html>
12. Фонд ООН з народонаселення (UNFPA) // <http://www.unfpa.org>
13. Demographic Yearbook System // <http://www.millenniumindicator>
14. Dialogues in Human Geography [Electronic resource]. – Mode of access : <http://dhg.sagepub.com/content/3/1.toc>
15. Encyclopedia of World Problems and Human Potential [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.uia.be/world-problems-and-global-issues>
16. Population Reference Bureau // <http://www.prb.org>
17. Seamon D., Lundberg A. Humanistic geography // International Encyclopedia of Geography: People, the Earth, Environment and Technology [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1002/9781118786352.wbieg0412>
18. Social geography [Електронний ресурс] // GeoDZ the earth encyclopedia. – Режим доступу : <http://www.geodz.com/eng/d/social-geography/social-geography.htm>
19. Social Geography: Definition & Study [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.yourarticlelibrary.com/social-geography/social-geography-definition-study/42831>
20. World Health Organization [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.who.int/en/index.html>

6. ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Політика щодо академічної доброчесності формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», з урахуванням норм Положення «Про академічну свободу та академічну доброчесність в Центральноросійському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка» (затверджене вченою радою, протокол №2 від 30.09.2019; №10 від 07.02.2022).

Примітки:

1. Робоча програма навчальної дисципліни є нормативним документом закладу вищої освіти і містить виклад конкретного змісту навчальної дисципліни, послідовність, організаційні форми її вивчення та їх обсяг, визначає форми та засоби поточного і підсумкового контролю.
2. Розробляється викладачем. Робоча програма навчальної дисципліни розглядається на засіданні кафедри і затверджується завідувачем кафедри.